

Новыя спартыўныя традыцыі: вяртанне да вытокаў

А. В. Дрыгін,
старшы выкладчык Беларускага дзяржаўнага
педагагічнага ўніверсітэта імя М. Танка

Апошнім часам на Беларусі мэтанакіравана ажыццяўляецца праграма прапаганды здаровага ладу жыцця ў грамадстве. Гэта ўжо мае добрыя вынікі. Па-першае, дасягненні беларускіх спартсменаў, якія прымаюць удзел у міжнародных спаборніцтвах, усё больш высокія і значныя, што абумовіла ўзнікненне хвалі масавай цікавасці да міжнародных спартыўных падзей. Алімпійскія гульні, чэмпіянаты па тэнісу, футболе, хакею і іншых відах спорту сёння засяроджваюць увагу мільёнаў беларусаў. Па-другое, жыхары Беларусі, не звязаныя з прафесійным спортам, часцей выбіраюць актыўны від адпачынку і з задавальненнем удзельнічаюць у аматарскіх спартыўных спаборніцтвах. Прыкладам з'яўляецца правядзенне Дзён здароўя на прадпрыемствах і ва ўстановах адукацыі, Рэспубліканская лыжня і мясцовыя марафоны, масавае наведанне спартыўных баз, фізкультурна-аздараўленчых цэнтраў, басейнаў і рэспубліканскіх гарналыжных курортаў.

Аднак сёння не разглядаецца магчымасць аб'яднання людзей падчас правядзення спартыўнага свята, заснаванага на традыцыйных гульнях беларусаў, на неабсяжнай спартыўнай спадчыне народа. І гэта нягледзячы на тое, што такія спартыўныя відовішчы, калі цэнтральнае месца належала менавіта народнай гульні, ужо праводзіліся на Беларусі. Ды і забавы, падобныя да сучасных спартыўных гульняў, можна знайсці ў гісторыі развіцця традыцыйнай фізічнай культуры беларусаў. І таму хацелася б звярнуць увагу грамадскасці на неабходнасць звязваць праграму прапаганды здаровага ладу жыцця з адраджэннем беларускай культурнай спадчыны, папулярызацыяй народных спартыўных традыцый, што забяспечыць выхаванне патрыятызму.

Пошук шляхоў вырашэння дадзенай праблемы і вызначыў ідэю арганізацыі і правядзення своеасаблівых Алімпійскіх гульняў на аснове традыцыйнай гульнівай культуры беларускага этнасу. Эксперыментальнай пляцоўкай стаў факультэт фізічнага выхавання Беларускага дзяржаўнага педагагічнага ўніверсітэта імя Максіма Танка.

«Беларусіяда» — рабочая назва мерапрыемства — спартыўна-культурнае свята, арганізаванае па прынцыпу чэмпіяната, якое ўяўляе сабой спартыўныя спаборніцтвы (камандныя і асабістыя) на аснове беларускіх народных гульняў. У аснову мерапрыемства пакладзены найбольш адметныя беларускія народныя гульні, выбраныя з улікам беларускіх традыцый, распаўсюджанасці па рэгіёнах, відовішчасці і накіраванасці на развіццё разнастайных фізічных якасцяў: «Ланта» — актыўная і захапляючая гульня на спрытнасць і кіданне ў цэль; «Два агні» — гульня з мячом па тыпу «выбівалаў»; «Рыбакі», «Дзень-ноч» — спаборніцтвы на хуткасць; «Пальчаткі» — гульня-стратэгія на вытрымку і хуткасць; «Пекар» — спаборніцтва, якое патрабуе і меткасці, і спрыту, і кемлівасці; «Пацяг» і «Перацяжкі» — сілавая

відовішчы, дужанне з традыцыйнымі правіламі; стральба з рагаткі — спаборніцтва на меткасць.

У аснову свята пакладзены велізарны выхаваўчы і развіваючы патэнцыял, бо фізічная падрыхтоўка абапіраецца на глыбокія народныя карані. Чалавек, які пройдзе праз такое спартыўна-культурнае выпрабаванне, зможа несці ў жыццё дух патрыятызму, любові і пашаны да народных традыцый, зробіць крок да аднаўлення былых звычаяў, папоўніць свой уласны запас гульняў, забаў, якія можна выкарыстоўваць у паўсядзённым жыцці.

Спартыўна-культурнае свята дапамагае аб'яднаць людзей розных інтарэсаў, бо агульнае мерапрыемства збірае ўдзельнікаў і балельшчыкаў розных спецыяльнасцей, што дапамагае пашырыць неафіцыйныя зносіны, узбагаціцца новымі ўражаннямі і знаёмствамі.

Карысным будзе вопыт правядзення «Беларусіяды» для арганізацыі вольнага часу дзяцей і моладзі ва ўстановах адукацыі, летніках, дамах адпачынку і інш.

Асноўныя арганізацыйныя пытанні спартыўна-культурнага свята вырашае Факультэцкі камітэт Беларусіяды (ФКБ), які складаецца з адміністрацыі, выкладчыкаў і студэнтаў факультэта фізічнага выхавання БДПУ.

Дадзены камітэт прымае рашэнні, якія датычацца:

- арганізацыі свята: час правядзення, вызначэнне тэрміну працягласці свята, пляцоўкі, сцэнарны ход «Беларусіяды» і інш.;

- падрыхтоўчай работы: вызначэнне складу ўдзельнікаў, арганізацыя трэніровак з камандамі, падрыхтоўка суддзяў, кантроль за станам пляцовак, інвентара;

- вызначэння парадку гульняў і складання сістэмы выбывання каманд асобна па кожнай гульні з улікам выкарыстання Алімпійскай сістэмы выбывання каманд;

- забеспячэння перадачы інфармацыі пра спартыўна-культурны рух;

- вырашэння спрэчных пытанняў па арганізацыі і правядзенні «Беларусіяды».

У склад ФКБ уваходзіць сакратар Беларусіяды, які займаецца афармленнем дакументацыі да правядзення свята, адказвае за дзейнасць сакратароў гульняў, вырашае пытанні па арганізацыі і правядзенні свята.

Праграма свята ўключае два блокі: культурны — урачыстае адкрыццё і закрыццё «Беларусіяды» і спартыўны — спаборніцтвы на аснове беларускіх народных гульняў.

Цырымонія адкрыцця «Беларусіяды» ўключае канцэртную праграму, дэманстрацыю афіцыйнага сімвала дадзенага спартыўна-культурнага руху, талісмана «Беларусіяды», прадстаўленне каманд-удзельніц, выступленне старшыні Судзейскай калегіі Беларусіяды, абвясчэнне вынікаў жараб'ёўкі, выступленне старшыні ФКБ.

Закрыццё праводзіцца пасля завяршэння ўсіх спартыўных выпрабаванняў. Афіцыйная частка ўключае: урачыстае паstraенне каманд-удзельніц, выступленне і падвядзенне вынікаў спаборніцтваў старшыняй Судзейскай калегіі «Беларусіяды», узнагароджванне пераможцаў камандных гульняў і індывідуальных спаборніцтваў, выступленне і падвядзенне вынікаў, урачыстае закрыццё свята старшыняй ФКБ.

Спартыўная частка «Беларусіяды» ў розныя гады ўключала разнастайныя спаборніцтвы, бо гульні, якія ўваходзяць у праграму, могуць мяняцца ў залежнасці ад прапаноў, якія паступаюць ад арганізатараў свята. Так, у розныя гады ў спартыўную частку ўваходзілі камандныя («Пацяг», «Два агні», «Ланта», «Дзень-ноч», «Рыбакі», «Пальчаткі») і індывідуальныя («Перацяжкі», «Пекар», стральба з рагаткі) гульні.

У спартыўна-культурным свяце «Беларусіяда» ўдзельнічаюць змешаныя каманды, якія вызначаюцца складам вучэбных груп факультэта фізічнага выхавання, кожная з якіх складаецца з шасці юнакоў і пяці дзяўчат.

Судзейства гульніў ажыццяўляе Судзейская калегія ў складзе старшыні (выкладчык ФФВ) і суддзяў (студэнты факультэта). Старшыня Судзейскай калегіі прысутнічае на ўсіх спаборніцтвах, кантралюе дзейнасць суддзяў на гульнях, вырашае спрэчныя пытанні, якія ўзнікаюць падчас спаборніцтваў. На кожнай гульні прысутнічае сакратар «Беларусіяды», які вядзе пратакол спаборніцтва. Пратаколы гульніў падпісваюцца старшынёй Судзейскай калегіі і капітанамі каманд і захоўваюцца ў сакратара «Беларусіяды» да заканчэння свята.

Пераможцамі той ці іншай гульні лічацца змешаныя каманды, якія занялі 1–3-е месцы ў камандных спаборніцтвах, а таксама прадстаўнікі каманд, асобна сярод юнакоў і сярод дзяўчат, якія занялі 1–3-е месцы ў індывідуальных спаборніцтвах.

Пераможцы спартыўна-культурнага свята «Беларусіяда» вызначаюцца шляхам падсумавання балаў, якія прысуджаюцца камандзе за кожнае занятае ёй месца ў кожным спаборніцтве (камандным і індывідуальным). Прызёрамі становяцца каманды, які па суме балаў занялі другое і трэцяе месцы.

Чэмпіёнам аб'яўляецца каманда, якая атрымала найбольшую колькасць балаў па камандных і індывідуальных спаборніцтвах і заваявала першае месца. Пры аднолькавай колькасці балаў чэмпіёнам аб'яўляецца каманда, якая атрымала на спаборніцтвах большую колькасць першых месцаў.

Афіцыйная сімволіка спартыўна-культурнага руху «Беларусіяда» была прынята Факультэцкім камітэтам вясной 2005 г. Яна ўяўляе сабой васьмівугольную зорку сіняга колеру на белым фоне. На пярэднім плане зоркі – бусел з распрасцёртымі крыламі, накіраваны ў верхні правы бок.

Вясной 2011 г. Факультэцкі камітэт прыняў рашэнне аб мадэрнізацыі сімвала. Васьмівугольная зорка была ўпісана ў акружнасць, а каляровая гама фона можа быць адвольнай (рэкамендаваны адценні зялёнага колеру). Былі таксама разгледжаны і варыянты талісмана «Беларусіяды». Большасцю галасоў у якасці талісмана быў вызначаны «Мядзведзік Тосік».

Такім чынам, правядзенне агульнага свята фальклору і спорту будзе своеасаблівым штуршком да аднаўлення былых звычаяў. Яго арганізацыя мае вялікае выхаваўчае і развіваючае значэнне, паколькі фізічная падрыхтоўка моладзі з'яўляецца важнай і неад'емнай часткай у сістэме фарміравання гарманічна развітай асобы.

Памяти профессора А. П. Солодкова

14 октября 2013 г. на 54-м году трагически оборвалась жизнь члена Совета Республики Национального собрания Республики Беларусь, доктора медицинских наук, ректора Витебского государственного университета имени П. М. Машерова, профессора А. П. Солодкова.

Александр Петрович Солодков родился в 1960 г. в Витебске. С отличием окончил Витебский государственный медицинский институт. Прошел путь от ассистента кафедры нормальной физиологии до заведующего кафедрой, возглавлял центральную научно-исследовательскую лабораторию, 8 лет работал в должности проректора по научно-исследовательской работе Витебского государственного ордена Дружбы народов медицинского университета.

В апреле 2009 г. был назначен ректором Витебского государственного университета имени П. М. Машерова. 25-летний стаж научной, преподавательской работы позволял ему легко общаться с молодежью, глубоко вникать в проблемы отдельных структурных подразделений и при этом не упускать из виду перспективы развития университета.

Александр Петрович – автор более 260 научных работ, в том числе монографии и ряда учебных пособий, рекомендованных Министерством образования. Под его руководством защищены 2 докторские и 8 кандидатских диссертаций.

Наряду с успешной научно-педагогической и административной деятельностью он вел большую общественную работу, которая отмечена Почетной грамотой Министерства здравоохранения Республики Беларусь, знаками «Отличник здравоохранения Республики Беларусь», «Отличник образования Республики Беларусь». В 2010 г. Александру Петровичу за многолетнюю плодотворную научную и производственную деятельность объявлена Благодарность Президента Республики Беларусь. В 2012 г. он удостоен почетного звания «Человек года Витебщины».

В 2010 г. был депутатом Витебского городского Совета депутатов. В сентябре 2012 г. А. П. Солодков был избран членом Совета Республики Национального собрания Республики Беларусь пятого созыва. Являлся членом Постоянной комиссии по образованию, науке, культуре и социальному развитию.

Светлая память об Александре Петровиче Солодкове навсегда сохранится в сердцах всех, кто его знал. Выражаем глубокие соболезнования родным и близким Александра Петровича.

Коллектив преподавателей,
сотрудников и студентов Витебского
государственного университета имени П. М. Машерова